

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego

KPB – 4110-002-02/2014
R/14/002

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 56 12, F +48 22 444 56 29
kpb@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	R/14/002 – „Readaptacja społeczna skazanych na wieloletnie kary pozbawienia wolności”
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego
Kontrolerzy	1. Tomasz Szczęsny, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 89672 z dnia 23 czerwca 2014 r. <p style="text-align: right;">(dowód: akta kontroli str. 1-2)</p> 2. Katarzyna Kędzior-Rejner, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 89673 z dnia 23 czerwca 2014 r. <p style="text-align: right;">(dowód: akta kontroli str. 3-4)</p> 3. Zbigniew Włodarczyk, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 89678 z dnia 7 lipca 2014 r. <p style="text-align: right;">(dowód: akta kontroli str. 5-6)</p>
Jednostka kontrolowana	Areszt Śledczy w Warszawie-Grochowie, ul. Chłopickiego 71A 04-275 Warszawa – zwany dalej: AŚ w Warszawie-Grochowie.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan ppłk Zbigniew Królikowski, Dyrektor Aresztu Śledczego w Warszawie-Grochowie od dnia 1 czerwca 2010 r. <p style="text-align: right;">(dowód: akta kontroli str. 8-10)</p>

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Funkcjonariusze i pracownicy cywilni AŚ w Warszawie-Grochowie w sposób prawidłowy wykonywali zadania związane z readaptacją społeczną skazanych na wieloletnie kary pozbawienia wolności. NIK stwierdziła, co prawda uchybienia w zakresie organizacji pracy, niekorzystania z fakultatywnych uprawnień mogących podnieść skuteczność tej readaptacji, jednakże nie miały one zasadniczego wpływu na realizację zadań objętych kontrolą.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W AŚ w Warszawie-Grochowie jest podejmowana praca ze skazanymi, mająca na celu ułatwienie im readaptacji społecznej po opuszczeniu jednostki penitencjarnej, w szczególności poprzez motywowanie do pracy, nauki, kształtowanie właściwych postaw dzięki uczestnictwu w programach readaptacyjnych. W celu wykonywania powyższych zadań została utworzona odpowiednia infrastruktura do prowadzenia działań readaptacyjnych z osadzonymi w szczególności do kontaktów z rodziną, zajęć kulturalno-sportowych, edukacyjnych, odbywania praktyk religijnych. Skuteczną pracę z osadzonymi utrudniał jednak brak wyspecjalizowanych szkoleń dla wychowawców w zakresie programów readaptacyjnych, który wpływał na ilość programów o udokumentowanej skuteczności, a także w niektórych przypadkach duża liczba osadzonych przypadająca na jednego wychowawcę lub psychologa.

Wyniki kontroli wykazały, że AŚ w Warszawie-Grochowie współpracuje z organami samorządu terytorialnego, kuratorami sądowymi, organizacjami pozarządowymi, uczelniami, kościołami i związkami wyznaniowymi w celu społecznej readaptacji skazanych. Nie wykorzystuje się jednak wszystkich możliwości określonych w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy¹ (dalej: KKW), np. wynikającej z art. 77 KKW możliwości powoływania organów kolegialnych przy udziale osób spoza jednostki penitencjarnej mogących podejmować zadania m.in. związane z oddziaływaniem na skazanych, a zwłaszcza z organizacją ich zatrudnienia i przygotowaniem do zwolnienia.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykorzystanie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej.

¹ Dz. U. z 1997 r. Nr 90, poz. 557 ze zm.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Ustalenia wstępne oraz warunki bytowe osób skazanych na wieloletnie kary pozbawienia wolności.

1.1. Ustalenia wstępne.

Opis stanu faktycznego

AŚ w Warszawie-Grochowie jest aresztem śledczym dla mężczyzn i kobiet, zakładem karnym typu zamkniętego dla kobiet: odbywających karę po raz pierwszy, młodocianych i recydywistów penitencjarnych oraz zakładem karnym typu półotwartego dla kobiet odbywających karę po raz pierwszy i młodocianych².

Stan zaludnienia w AŚ w Warszawie-Grochowie prezentował się następująco:

- na dzień 31.12.2012 r. – 723 osadzonych,
- na dzień 31.12.2013 r. – 639 osadzonych,
- na dzień 30.06.2014 r. – 688 osadzonych.

(Dowód: akta kontroli str. 38-39)

Według stanu na dzień 30 czerwca 2014 r. pojemność AŚ w Warszawie-Grochowie wynosiła 8.453 m² i 734 miejsca dla osadzonych. Według stanu na dzień 30 czerwca 2014 r. w AŚ w Warszawie-Grochowie przebywało 395 osadzonych kobiet i 293 mężczyzn. Wśród osadzonych kobiet 86 było skazanych na wieloletnie kary pozbawienia wolności³. Spośród nich 78 odbywało karę w systemie programowanego oddziaływania, cztery w systemie terapeutycznym oraz cztery w systemie zwykłym. Spośród kobiet skazanych na wieloletnie kary pozbawienia wolności - według stanu na dzień 30 czerwca 2014 r. - jedna odbywała karę w zakładzie karnym typu otwartego, 52 w zakładzie karnym typu półotwartego i 33 w zakładzie karnym typu zamkniętego.

(Dowód: akta kontroli str. 38-55)

W AŚ w Warszawie-Grochowie na dzień 30 czerwca 2014 r. zatrudnione były ogółem 204 osoby (na 197 etatów). W dziale penitencjarnym zatrudnienie ogółem wynosiło 23 osoby, w tym 21 funkcjonariuszy. Łącznie – według stanu na dzień 30 czerwca 2014 r. – zatrudnionych było 15 wychowawców, w tym 14 funkcjonariuszy. Spośród czterech psychologów tylko jeden był pracownikiem cywilnym. W AŚ w Warszawie-Grochowie nie ma oddziału terapeutycznego.

(Dowód: akta kontroli str. 56-57)

W okresie objętym kontrolą⁴ zagadnienia związane z niniejszą kontrolą były przedmiotem jednej kontroli przeprowadzonej przez Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Warszawie (OISW) w zakresie oddziaływań penitencjarnych. W kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Stwierdzono jedynie uchybienia skutkujące wydaniem zaleceń pokontrolnych dot. m.in. przeszkolenia funkcjonariuszy nie posiadających uprawnień do prowadzenia specjalistycznych programów resocjalizacyjnych zgodnie z potrzebami jednostki, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości realizacji w jednostce programów readaptacyjnych z zakresu przeciwdziałania agresji i przemocy wg modelu ART i DULUTH/PARTNER. Jak wyjaśnił Dyrektor AŚ w Warszawie-Grochowie w chwili obecnej jednostka nie dysponuje środkami finansowymi, które można byłoby wyasygnować na przeprowadzenie szkolenia. Ponadto przeprowadzono jedną

² Ponadto w „Informacji o przeznaczeniu zakładów karnych i aresztów śledczych według stanu na dzień 1 sierpnia 2014 r.” (zamieszczonej na stronie internetowej sw.gov.pl – w zakładce: statystyka – statystyka bieżąca) wskazane są dodatkowo przesłanki osadzenia w ww. jednostce.

³ Ponadto pięć kobiet było skazanych na wieloletnie kary pozbawienia wolności, ale wyroki były jeszcze nieprawomocne i ww. posiadały status tymczasowo aresztowanych.

⁴ Tj. od dnia 1 stycznia 2012 r. do dnia 23 lipca 2014 r.

lustrację przez sędziego penitencjarnego w zakresie prawidłowości klasyfikacji osadzonych i kierowania ich zgodnie z klasyfikacją do właściwego ze względu na typ i rodzaj zakładu karnego, rozmieszczenia wewnątrz zakładów, a także prawidłowości przyznawania nagród, ulg i zezwoleń na czasowe opuszczenie zakładu karnego. W wyniku lustracji nie stwierdzono nieprawidłowości.

(Dowód: akta kontroli str. 58-147, 777)

1.2. Warunki bytowe osób skazanych na wieloletnie kary pozbawienia wolności.

Na dzień 30 czerwca 2014 r. łącznie w AŚ w Warszawie-Grochowie były 172 cele mieszkalne (w tym dwie cele izolacyjne, dwie izby chorych i jedna cela dla niepełnosprawnych fizycznie), przy łącznej pojemności 734 miejsc. Wśród cel mieszkalnych największą liczbę stanowiły cele pięcioosobowe (70) oraz czteroosobowe (56)⁵.

(Dowód: akta kontroli str. 38, 185-212)

Na podstawie dostępnej dokumentacji w zakresie wykazu pomieszczeń i ich powierzchni oraz oględzin 12 cel mieszkalnych nie stwierdzono aby w AŚ w Warszawie-Grochowie została przekroczona ustawowa norma 3 m² powierzchni w celi mieszkalnej przypadająca na jednego osadzonego.

(Dowód: akta kontroli str. 186-187, 202-203, 213)

Na terenie AŚ w Warszawie-Grochowie nie ma zlokalizowanych zakładów pracy jak i szkół dla osób odbywających karę pozbawienia wolności. Na terenie jednostki funkcjonuje Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „EUROREGIO” pod patronatem Wyższej Szkoły Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide de Gasperi w Józefowie (na platformie internetowej). Na terenie AŚ w Warszawie-Grochowie znajdują się następujące obiekty infrastruktury przeznaczonej na potrzeby działalności wymienionej w Oddziałach 5, 6, 7 rozdziału X⁶ KKW oraz umożliwiające realizację uprawnień osadzonych do utrzymywania więzi z rodziną i osobami bliskimi, a także korzystania z wolności religijnej:

- świetlice oddziałowe we wszystkich 7 pawilonach oraz świetlica centralna w pawilonie F,
- kaplica mająca charakter ekumeniczny,
- plac rekreacyjny,
- wypożyczalnia książek i prasy,
- miejsca pracy⁷, w tym radiowęzeł w pawilonie F oraz pralnia, kuchnia, magazyn żywności, magazyn depozytowy położone w bloku kwatermistrzowskim,
- sala widzeń z miejscami umożliwiającymi bezpośredni kontakt skazanego z osobą odwiedzającą przy oddzielnym stoliku, z kącikiem z zabawkami przeznaczonym dla małych dzieci. W sali widzeń wyodrębnione zostały ponadto:
 - pomieszczenie dla matki z dzieckiem,
 - trzy stanowiska do widzeń w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt osadzonego z osobami odwiedzającymi,
 - dwa wyodrębnione pomieszczenia do kontaktu osoby pozbawionej wolności ze swoim obrońcą lub pełnomocnikiem,

⁵ Ustalenia pojemności cel dokonane według stanu na dzień 30 maja 2012 r.

⁶ Dotyczy działalności w zakresie zatrudnienia, nauczania, działalności kulturalno-oświatowej, społecznej, kultury fizycznej i zajęć sportowych

⁷ Nie przeprowadzono oględzin przepompowni ścieków, znajdującej się poza terenem Aresztu Śledczego w Warszawie-Grochowie.

- dwa oddzielne pomieszczenia do widzeń bez osoby dozorującej.

W sali widzeń znajduje się także kantyna. Przed budynkiem Aresztu Śledczego znajduje się poczekalnia dla osób oczekujących na widzenie.

W niektórych celach mieszkalnych znajdują się odbiorniki telewizyjne i radiowe. Jak wyjaśniła Kierownik Działu Ochrony, zgoda na posiadanie ww. odbiorników uzależniona jest od uzyskania pozytywnej decyzji Dyrektora Aresztu Śledczego. Odbiorniki telewizyjne przed przekazaniem osadzonemu do cel znajdują się w magazynie depozytowym, gdzie funkcjonariusze dokonują ich sprawdzenia i zaplombowania. W każdym pawilonie Aresztu Śledczego znajduje się jeden lub więcej samoinkasujących aparatów telefonicznych. W bloku kwatermistrzowskim znajduje się sala komputerowa z 11 stanowiskami – w tym 10 stanowisk dla osadzonych i jedno stanowisko dla prowadzących zajęcia. W sali tej odbywają się zajęcia edukacyjne na poziomie liceum ogólnokształcącego (e-learning „EUROREGIO”) i kursy zawodowe (zajęcia teoretyczne).

(Dowód: akta kontroli str. 173-184, 214-243, 736, 744)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2. Prowadzenie zindywidualizowanego oddziaływania na skazanych oraz udzielanie pomocy w ich readaptacji społecznej.

Opis stanu
faktycznego

Według stanu na dzień 30 czerwca 2014 r. w AŚ w Warszawie-Grochowie na jednego wychowawcę przypadło średnio około 46 osadzonych⁸, w tym biorąc pod uwagę tylko wychowawców tzw. „liniowych” (tj. pracujących bezpośrednio na oddziałach i mających przypisaną grupę wychowawczą) to około 57 osadzonych. Według stanu na dzień 30 czerwca 2014 r. wychowawców tzw. „liniowych” było 12. Najwięcej osadzonych przypadło na jednego wychowawcę⁹ w oddziale mieszkalnym VI – 93¹⁰, oddziale I – 89¹¹ oraz na jednego z wychowawców w oddziale VII – 58¹¹. Najmniej osadzonych przypadło na jednego z wychowawców w oddziale III – 39 osadzonych, w oddziale V – 44 osadzonych oraz w oddziale VII – 49 osadzonych. W AŚ w Warszawie-Grochowie oprócz wychowawców pracujących bezpośrednio na oddziałach tzw. „liniowych” są także (po jednej osobie) wychowawcy bez przypisanej grupy wychowawczej, tj. ds. pomocy postpenitencjarnej, ds. kulturalno-oświatowych, sportu i biblioteki, a także wychowawca sprawujący czynności nadzorcze nad poprawnością danych penitencjarnych w systemie Noe.NET na poziomie jednostki penitencjarnej oraz okręgowego inspektoratu. Według stanu na dzień 30 czerwca 2014 r. w AŚ w Warszawie-Grochowie było czterech psychologów, na których przypadło od 93 do 210 osadzonych¹². Najwięcej osadzonych (tj. 210) przypadło na psychologa realizującego zadania w oddziale II i VII¹³. Psychologiem jest również kierownik działu penitencjarnego jednak bez przypisanej grupy osadzonych.

(Dowód: akta kontroli str. 38, 56, 244-245, 754-756, 762-769)

⁸ Tj. 688 osadzonych i 15 wychowawców łącznie.

⁹ Według stanu na dzień 9 lipca 2014 r.

¹⁰ W tym 39 SK/UK i 54 TA i TS.

¹¹ Wszyscy SK/UK.

¹² Według stanu na 9 lipca 2014 r.

¹³ Wszyscy SK/UK.

Osadzeni mają możliwość zatrudnienia na terenie jednostki, a także poza jednostką penitencjarną. Na terenie jednostki mogą zostać zatrudnieni (zarówno odpłatnie jak i nieodpłatnie) m.in. w pralni, magazynach, kuchni, przepompowni, radiowęźle, do sprzątnia oraz prac ogrodniczych. Poza terenem jednostki osadzeni są zatrudnieni m.in. w fundacji, jednostkach organizacyjnych samorządu terytorialnego, domach opieki społecznej, domu dziecka, instytucji gospodarki budżetowej i wykonują prace zarówno odpłatnie jak i nieodpłatnie. W pierwszej kolejności odpłatnie zatrudniani są osadzeni posiadający zobowiązania finansowe (np. do świadczeń alimentacyjnych), a także mający szczególnie trudną sytuację materialną, osobistą lub rodzinną¹⁴. Według stanu na dzień 30 czerwca 2014 r. zatrudnionych było ogółem 157 osadzonych¹⁵ (tj. 22,8% ogółu osadzonych w ww. AŚ i 27,6% ogółu skazanych przebywających w ww. AŚ), w tym 52 odpłatnie i 105 nieodpłatnie. Według stanu na dzień 30 czerwca 2014 r. w AŚ pracowało ogółem 76 osadzonych, z tego odpłatnie 34 osadzonych i nieodpłatnie 42 osadzonych. Spośród osadzonych w AŚ w Warszawie-Grochowie kobiet – według stanu na dzień 30 czerwca 2014 r. – zatrudnionych było łącznie 111¹⁶, w tym 41 kobiet odbywających wieloletnie kary pozbawienia wolności¹⁷. W AŚ w Warszawie-Grochowie podejmowano działania w celu znalezienia na zewnątrz miejsc pracy dla osadzonych. W I półroczu 2014 r. zwrócono się do 20 podmiotów (firmy prywatne, instytucje państwowe) z propozycją zatrudnienia osadzonych (w tym do 17 – w celu zatrudnienia odpłatnego i do trzech odnośnie zatrudnienia nieodpłatnego). Odpowiedzi pozytywnej udzieliły dwa podmioty, cztery podmioty nie były zainteresowane zatrudnieniem osadzonych i 14 podmiotów nie udzieliło odpowiedzi. W okresie objętym kontrolą w AŚ w Warszawie-Grochowie były też przeprowadzane kursy zawodowe, tj. w 2012 r. kurs fryzjerski (przeznaczony dla 16 skazanych kobiet odbywających karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym typu zamkniętego) oraz w 2013 r. kurs na konserwatora terenów zielonych (przeznaczony dla 12 skazanych kobiet odbywających karę pozbawienia wolności po raz pierwszy w zakładzie karnym typu zamkniętego).

(Dowód: akta kontroli str. 535-608, 745-746, 772, 780-782)

Osadzeni w AŚ w Warszawie-Grochowie mogą się kształcić w Liceum Ogólnokształcącym dla Dorosłych „EUROREGIO” pod patronatem Wyższej Szkoły Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide de Gasperi w Józefowie w ramach szkoły internetowej. Jak wyjaśnił Dyrektor AŚ w Warszawie-Grochowie, z nauczania w tej formie korzysta¹⁸ grupa 10 skazanych kobiet odbywających w ww. AŚ karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym typu półotwartego i zamkniętego. Ponadto jedna skazana zakwalifikowana jest do nauczania poza obrębem AŚ na studiach stacjonarnych Papieskiego Wydziału Teologicznego w Warszawie (Sekcja św. Andrzeja Boboli „Collegium Bobolanum”). Według wyjaśnień Dyrektora AŚ w Warszawie-Grochowie osadzone spełniające formalne kryteria kwalifikowania do nauczania poza obrębem jednostki mają możliwość uczęszczać do gimnazjum w Centrum Kształcenia Ustawicznego nr 5 przy ul. Mińskiej 1/3 w Warszawie.

(Dowód: akta kontroli str.736, 744-747)

Organizacja zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych w AŚ w Warszawie-Grochowie opiera się w m.in. na:

¹⁴ Zgodnie z zarządzeniem Dyrektora Aresztu Śledczego w Warszawie-Grochowie Nr 2/2012 z dnia 2 stycznia 2012 r. w sprawie odpłatnego zatrudniania osadzonych przy pracach porządkowych oraz pomocniczych na rzecz tutejszej jednostki penitencjarnej.

¹⁵ Dla porównania według stanu na dzień 30 czerwca 2012 r. zatrudnionych było 104 osadzonych i według stanu na dzień 30 czerwca 2013 r. – 149 osadzonych.

¹⁶ Z tego 47 wewnątrz jednostki i 64 na zewnątrz AŚ.

¹⁷ W wymiarze powyżej 5 lat.

¹⁸ Stan na dzień 9 lipca 2014 r. (dzień złożenia wyjaśnień).

- dostępie osadzonych do nadawanych audycji radiowych oraz nadawaniu własnego programu tzw. radiowęzła,
- możliwości oglądania TV,
- działalności grupy teatralnej „Nadzieja”,
- wydawaniu gazetki więziennej – kwartalnika „W kratkę”,
- udziału w spotkaniach z interesującymi ludźmi, występach i koncertach, wystawach sztuki, uczestnictwie w konkursach,
- zajęciach kół zainteresowań, tj. m.in. kółko plastyczne, klub dobrej płyty, kółko robótek ręcznych, dyskusyjne kółko filmowe, kółko szachowe, klub miłośników literatury,
- korzystaniu z placu rekreacyjnego dostosowanego do gry w piłkę siatkową, ze stołów do gry w tenisa stołowego, organizacji gier planszowych.

(Dowód: akta kontroli str. 736, 747-751)

W AŚ w Warszawie-Grochowie nie funkcjonuje oddział terapeutyczny. Jak wyjaśnił Dyrektor AŚ w Warszawie-Grochowie, oddziaływania specjalistyczne wobec osadzonych uzależnionych, odbywających karę pozbawienia wolności w systemie terapeutycznym, polegają na zastosowaniu krótkiej interwencji, która obejmuje od trzech do pięciu sesji. Polega ona na ocenie stopnia nasilenia problemów wynikających z uzależnienia, przekazaniu skazanemu informacji zwrotnej o wyniku oceny, rozmowie motywującej do podjęcia terapii lub samodzielnej zmiany, jak również przekazaniu skazanemu wskazówek dotyczących zmiany zachowań wynikających z uzależnienia. Ponadto osadzeni, którzy wykazują objawy uzależnienia od alkoholu, środków odurzających lub substancji psychotropowych są objęci w ww. AŚ profilaktyką uzależnień w ramach rozmów z psychologami. Osadzeni ze stwierdzonymi deficytami, wyrażający zgodę, uczestniczą w programach readaptacji społecznej z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. Osadzeni uzależnieni od alkoholu mają możliwość uczestnictwa w spotkaniach AA organizowanych na terenie AŚ w Warszawie-Grochowie.

(Dowód: akta kontroli str. 736, 751-753)

W okresie objętym kontrolą w AŚ w Warszawie-Grochowie cztery kobiety skazane na wieloletnie kary pozbawienia wolności skorzystały z możliwości przygotowania do życia po zwolnieniu z udziałem kuratora sądowego, w trybie art. 164 KKW¹⁹. Według wyjaśnień Dyrektora AŚ w Warszawie-Grochowie, w przypadku braku zastosowania trybu określonego w art. 164 KKW stosuje się wobec osadzonego inne czynności przygotowawcze polegające na sporządzeniu weryfikacji potrzeb w zakresie przygotowania skazanego do readaptacji społecznej na sześć miesięcy przed terminem warunkowego przedterminowego zwolnienia lub w momencie wystąpienia istotnej zmiany w sytuacji rodzinnej lub prawnej osadzonego, przeprowadzeniu rozmowy przez wychowawcę ds. pomocy postpenitencjarnej z osadzonym, przeprowadzeniu rozmowy końcowej ze skazanym przed opuszczeniem przez niego jednostki, na podstawie której ostatecznie weryfikowane są jego potrzeby.

(Dowód: akta kontroli str. 51-55, 737, 758)

W AŚ w Warszawie-Grochowie realizowane są programy resocjalizacyjne sprzyjające przygotowaniu do readaptacji społecznej osadzonych. W 2012 r.

¹⁹ Zgodnie z art. 164 § 1 KKW okres do sześciu miesięcy przed przewidywanym warunkowym zwolnieniem lub przed wykonaniem kary stanowi, w miarę potrzeby, czas niezbędny na przygotowanie skazanego do życia po zwolnieniu, zwłaszcza dla nawiązania kontaktu z kuratorem sądowym lub podmiotami, o których mowa w art. 38 § 1 KKW. Okres ten ustala, za zgodą skazanego, komisja penitencjarna. Natomiast art. 164 § 2 KKW stanowi, że okres, o którym mowa w § 1 może również wyznaczyć sąd penitencjarny w postanowieniu o udzieleniu lub odmowie warunkowego zwolnienia, jeżeli uzna to za niezbędne.

zrealizowano 36 ww. programów, w 2013 r. – 45 i w 2014 r. (według stanu na dzień 30 czerwca 2014 r.) zrealizowano 38 programów. Dyrektor AŚ w Warszawie-Grochowie podał, że zakres przedmiotowy programów readaptacji społecznej wynika głównie z identyfikowanych potrzeb osób osadzonych w AŚ. Jak wskazał Dyrektor AŚ potrzeby osadzonego są diagnozowane, weryfikowane i uaktualniane przez wychowawców i psychologów na każdym etapie odbywania kary pozbawienia wolności (m. in. po wpłynięciu teczki archiwalnej, wywiadu środowiskowego, opinii sądowno – psychiatrycznych). Dyrektor AŚ w Warszawie-Grochowie wyjaśnił, że w jednostce są realizowane programy resocjalizacji o udokumentowanej skuteczności (oparte na szerokich podstawach teoretycznych – HIOB (program psychokorekcyjny dla skazanych z art. 178a KK), DULUTH (program dla sprawców przemocy domowej)) wobec skazanych ze zdiagnozowanymi deficytami. W jednostce nie były realizowane oddziaływania z zakresu przeciwdziałania agresji i przemocy wg modelu ART (trening zastępowania agresji) ze względu na brak przeszkolonej kadry penitencjarnej – co stwierdził w swojej kontroli OISW. Jak wyjaśnił Dyrektor AŚ w Warszawie-Grochowie, zastępczo realizowany jest program resocjalizacyjny z zakresu readaptacji społecznej oparty na interwencji indywidualnej i grupowej w obszarze agresji i przemocy skierowany do skazanych kobiet odbywających karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym typu półotwartego pn. „Namaluj swoje emocje”, zawierający w swym kompendium oddziaływania treningu zastępowania agresji ART. Jak wskazał Dyrektor AŚ program prowadzony jest przez przeszkolonych trenerów z ramienia „Fundacji Pomoc Potrzebującym”, przy nadzorze merytorycznym pracowników działu penitencjarnego AŚ. W zakresie przeciwdziałania agresji i przemocy prowadzone są również oddziaływania w postaci autorskich programów readaptacji społecznej realizowanych przez wychowawców oraz psychologów. W AŚ w Warszawie-Grochowie realizowane są także programy krótkiej interwencji prowadzone wobec skazanych nadużywających alkoholu oraz substancji psychotropowych, programy mające na celu zdobycie zawodu przez skazanych tzw. Kluby Pracy, a także autorskie programy prowadzone przez wychowawców.

(Dowód: akta kontroli str. 63, 246-257, 736-737, 757-758, 772, 776-780)

Badaniem szczegółowym objęto osiem programów resocjalizacyjnych sprzyjających przygotowaniu do readaptacji społecznej osadzonych, realizowanych w okresie objętym kontrolą w AŚ w Warszawie-Grochowie, tj. „Skazane na długie lata”, „Piszę więc jestem„ (edycja III), „Zmieniaj nawyki – nie klimat”, „Świat bez barier – czyli tolerancja a niepełnosprawni”, „Mam sposób na ładny dom – czyli kuźnia artystów”, „Elegancja w czasach kryzysu – mini kurs krawiecki dla skazanych kobiet”, „Klub pracy” i „Co mi w duszy gra”. Dyrektor AŚ w Warszawie-Grochowie wyjaśnił, że żaden z tych programów nie należy do grupy programów o potwierdzonej skuteczności. Ustalono, że programy zawierają wszystkie elementy określone w § 3 ust. 1 zarządzenia Nr 2/04 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 24 lutego 2004 r., w tym m.in.:

- teoretyczny model, stanowiący uzasadnienie programu,
- zidentyfikowane czynniki ryzyka np. skłonność do zachowań agresywnych, postawa roszczeniowa, niska odporność na stres, bezczynność skazanych, brak umiejętności spędzania czasu wolnego, deprivacja potrzeb biologicznych i psychicznych, wybiórczy i subiektywny sposób internalizacji wartości i norm życia społecznego,
- metody np. wykład, dyskusje, ćwiczenia – zajęcia praktyczne, warsztaty (w tym muzyczne),

- sposób oceny efektów programu - głównym sposobem była ankieta ewaluacyjna przeprowadzana wśród uczestników programu, ponadto np. rozliczanie z zajęć praktycznych, analiza wykonanych prac, frekwencja na zajęciach. Jak wyjaśnił Dyrektor AŚ w Warszawie-Grochowie ankiety ewaluacyjne są głównym sposobem oceny efektów programu z uwagi na to, że sposób ten zapewnia anonimowość osadzonym i oceny uzyskane z ankiet są według niego najbardziej miarodajną formą, gdyż dają swobodę wypowiedzi uczestnikom programu.

W powyższych programach uczestniczyło 97 osadzonych, a ukończyło je 80 osadzonych. Programy miały różnorodny zakres czasowy np. program „Świat bez barier – czyli tolerancja a niepełnosprawni” był realizowany przez siedem tygodni (zajęcia raz w tygodniu po jednej godzinie) a program „Piszę więc jestem” edycja III realizowany był przez pięć miesięcy (zajęcia raz w tygodniu po 3,5 godziny). Realizacje programów były dokumentowane za pomocą sprawozdania ze zrealizowanego programu, sporządzanego przez wychowawców, które następnie zatwierdzali Zastępcy Dyrektora AŚ w Warszawie-Grochowie. Zastępcy Dyrektora AŚ w Warszawie-Grochowie akceptując realizację programu i uznając, że spełnia oczekiwania osadzonych, zalecali ich kolejne edycje w miarę posiadanych środków finansowych.

(Dowód: akta kontroli str. 360-436, 773, 785, 804 i 811)

Zbadano realizację oddziaływań penitencjarnych na osiem osadzonych kobiet, w okresie od 1 stycznia 2012 r. do zakończenia kontroli²⁰, które posiadały wyrok 5 lat pozbawienia wolności lub wyższy. W ramach zbadanej próby sześć osadzonych odbywało karę pozbawienia wolności w trybie programowanego oddziaływania, jedna w trybie zwykłym i jedna w trybie terapeutycznym. Stwierdzono, że:

- w przypadku osadzonej odbywającej karę pozbawienia wolności w systemie zwykłym nakłaniano ją do trybu programowanego oddziaływania, ale nie wyraziła na to zgody,
- dokonywano co najmniej raz na 6 miesięcy oceny okresowej osadzonego,
- IPO zawierały niezbędne elementy § 14 ust. 1-2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 sierpnia 2003 r.²¹, a także były aktualizowane stosownie do potrzeb,
- osadzone uczestniczyły w programach readaptacji społecznej, a oceny ich znajdowały się w aktach osobowych osadzonych.

(Dowód: akta kontroli str. 258-359, 774-775, 786-793, 804-805, 811-814)

Wśród losowo wybranych 48 osadzonych kobiet²², skazanych na kary pozbawienia wolności 5 lat i powyżej 5 lat, przeprowadzono anonimową ankietę (badanie było dobrowolne) dotyczącą kontaktów z wychowawcą i psychologiem oraz programów resocjalizacyjnych:

- za wyjątkiem jednej osoby pozostałe ankietowane wiedziały, kto jest ich wychowawcą;
- 31,2% ankietowanych wskazało, że kontaktuje się z wychowawcą raz w tygodniu, a 22,9% ankietowanych kilka razy w tygodniu. Codzienny kontakt

²⁰ W pewnych przypadkach badano wcześniejsze działania przed 1 stycznia 2012 r., gdy wymagało to wyjaśnienia działań podjętych po 1 stycznia 2012 r.

²¹ Rozporządzenie w sprawie sposobów prowadzenia oddziaływań penitencjarnych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1067 ze zm.).

²² W grupie ankietowanych 66,7 % stanowiły kobiety odbywające karę pozbawienia wolności w systemie programowanego oddziaływania, 17,6 % w systemie zwykłym, 10,4 % w systemie terapeutycznym. Trzy ankietowane nie wiedziały w jakim systemie odbywają karę pozbawienia wolności. Karę pozbawienia wolności po raz pierwszy odbywało 85,1 % ankietowanych, a 12,8 % odbywało karę dla recydywistek penitencjarnych. Karę w zakładzie typu półotwartego odbywało 56,2 % ankietowanych, a 41,7 % ankietowanych odbywało karę w zakładzie typu zamkniętego.

z wychowawcą miało 18,7% ankietowanych, natomiast raz w miesiącu 12,5%, a kilka razy w miesiącu 6,2% ankietowanych. Rzadziej niż raz w miesiącu kontakt z wychowawcą miało 6,2% ankietowanych;

- spotkanie z inicjatywy wychowawcy w lipcu 2014 r. miało 60,9% ankietowanych,
- czas oczekiwania na spotkanie z wychowawcą w okresie od 1 stycznia 2014 r. do dnia wypełnienia ankiety przez ankietowanych wynosił 1 dzień w przypadku 36,2% ankietowanych, natomiast 53,2% ankietowanych wskazało, że taka sytuacja nie miała miejsca. Tydzień lub dłużej na spotkanie z wychowawcą oczekiwało 6,4% ankietowanych, a 4,2% wskazało, że na spotkanie czekało kilka dni do tygodnia;
- wiedzę do kogo należy się zwrócić, aby spotkać się z psychologiem posiadało 95,8% ankietowanych, natomiast 4 ankietowane (8,3%) wskazało problem zbyt rzadkich kontaktów z psychologiem;
- 30,4% ankietowanych wskazało, że od 1 stycznia 2014 r. uczestniczyło w jednym programie resocjalizacyjnym, 21,7% wskazało, że nie uczestniczyło w żadnym programie, 15,2% określiło, że uczestniczyło w dwóch, a 32,6% wskazało uczestniczenie w trzech lub więcej programach;
- 75,6% ankietowanych wskazało, że programy resocjalizacyjne, w których wzięło udział będą przydatne po powrocie do wolności, przeciwnego zdania było 24,4% ankietowanych. W uwagach dwie osoby ankietowane wskazały na brak kursów zawodowych, dwie na brak programów dla recydywistek.

(Dowód: akta kontroli str. 437-534)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że na wszystkich osadzonych w AŚ w Warszawie-Grochowie przypada tylko jeden wychowawca ds. pomocy postpenitencjarnej. W ocenie NIK zasadnym byłoby rozważenie możliwości wyznaczenia kolejnego wychowawcy ds. pomocy postpenitencjarnej, co mogłoby pozwolić na zwiększenie częstotliwości i polepszenie jakości kontaktu z podmiotami o których mowa w art. 38 § 1 KKW oraz na zachowanie ciągłości pracy w zakresie rozwiązywania potrzeb postpenitencjarnych osadzonych podczas ich absencji.

(Dowód: akta kontroli str. 38, 244)

2. Przekroczono liczbę osadzonych przypadającą na jednego wychowawcę i psychologa. Zgodnie bowiem z zaleceniami Dyrektora Generalnego Służby Więziennej²³ na jednego wychowawcę powinno przypadać maksymalnie 60 osadzonych, natomiast na jednego psychologa maksymalnie 200 osadzonych. Według stanu na dzień 9 lipca 2014 r. w oddziałach mieszkalnych VI i I na jednego wychowawcę przypadało odpowiednio 93 i 89 osadzonych. Ponadto na jednego z psychologów (realizującego zadania w oddziale II i VII) przypadało 210 osadzonych. W ocenie NIK powyższy stan może prowadzić do nadmiernego obciążenia wychowawców i psychologów i uniemożliwić nawiązanie rzetelnego kontaktu z osadzonymi.

(Dowód: akta kontroli str. 244-245, 815)

3. Jak wyjaśnił Dyrektor AŚ w Warszawie – Grochowie działania związane z nadzorem nad osobami pracującymi w dziale penitencjarnym polegają

²³ Wytoczne DG SW w piśmie znak: BKS 219/12 z dnia 12 stycznia 2012 r. dotyczącym realizacji Programu racjonalizacji zatrudnienia w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej.

na spotkaniach z kierownikiem ww. działu, a także w dziale penitencjarnym codziennie w dni robocze odbywają się odprawy, w trakcie których omawiane są problemy wychowawców oraz psychologów, które napotykać oni w codziennej pracy z osadzonymi. Ponadto jak wyjaśnił Dyrektor AŚ, efektywność i skuteczność działań prowadzonych przez kadrę penitencjarną prowadzona jest przez kierownika działu penitencjarnego według ustalonych rocznych planów kontroli zaakceptowanych przez Dyrektora AŚ oraz przez instytucje nadrzędne np. Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej i Centralny Zarząd Służby Więziennej.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że co prawda nieformalne wymienianie doświadczeń, w zakresie pracy z osadzonymi, pomiędzy wychowawcami (psychologami), a także przełożonymi jest istotne, jednak nie zastąpi to instytucjonalnej superwizji prowadzonej w sposób ciągły, której celem jest pomoc wychowawcy (psychologowi) w przyjrzeniu się jego własnemu doświadczeniu w pracy z osadzonym, ewentualnym przeszkodom w tym kontakcie leżącym zarówno po stronie samego wychowawcy (psychologa) jak i osadzonego. Zdaniem NIK powyższe spotkania mogłyby zapewnić również wyższą skuteczność prowadzonych oddziaływań.

(Dowód: akta kontroli str. 736, 756-757, 770-771)

4. Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że zgodnie z § 2 i § 2a przytaczanego zarządzenia Nr 2/04 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej w zakładzie karnym prowadzi się m.in. programy resocjalizacji sprzyjające przygotowaniu do readaptacji społecznej skierowane do grup skazanych, wyodrębnionych ze względu na wspólne potrzeby, przy czym w pierwszej kolejności należy realizować programy oparte na szerokich podstawach teoretycznych, o udokumentowanej skuteczności. W AŚ w Warszawie-Grochowie brak jest przeszkolonej kadry w zakresie programu resocjalizacyjnego opartego na szerokich podstawach teoretycznych o udokumentowanej skuteczności: ART (trening zastępowania agresji) – na co wskazywał w swojej kontroli OISW. Ponadto nie wszyscy wychowawcy posiadają także stosowne kwalifikacje do prowadzenia innych programów o udokumentowanej skuteczności takich jak HIOB (program psychokorekcyjny dla skazanych z art. 178a KK) lub DULUTH (dla sprawców przemocy domowej). Na stosunkowo małą grupę przeszkolonych wychowawców wskazywał również OISW w trakcie swojej kontroli. Zdaniem NIK możliwość realizowania takich programów przez wszystkich wychowawców zwiększyłaby ich dostępność dla skazanych, a także podniosłaby kwalifikacje zawodowe wychowawców.

(Dowód: akta kontroli str. 63, 772, 777-780)

3. Współpraca jednostki penitencjarnej z podmiotami zewnętrznymi w zakresie readaptacji społecznej.

Opis stanu faktycznego

AŚ w Warszawie-Grochowie nie współpracuje z Radą Główną do Spraw Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym. Dyrektor AŚ w Warszawie-Grochowie wskazał, że Rada Główna powołana jest do współpracy z Radami Terenowymi oraz instytucjami wyższego stopnia np. CZSW, a następnie ustalenia wypracowane przez ww. podmioty są przekazywane do jednostek podstawowych za pośrednictwem Okręgowych Inspektoratów Służby Więziennej.

Mazowiecka Rada Terenowa do Spraw Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym została powołana w dniu 7 kwietnia 2014 r. Członkiem ww. Rady jest m.in. Dyrektor AŚ w Warszawie-Grochowie.

(Dowód: akta kontroli str. 735, 738)

W celu ułatwienia społecznej readaptacji skazanych AŚ w Warszawie-Grochowie współpracuje m.in. z niektórymi jednostkami samorządu terytorialnego, Kuratorską Służbą Sądową, organizacjami pozarządowymi, szkołami i uczelniami, Kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie np.:

- z Ośrodkiem Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Południe m.st. Warszawy (współpraca od 12.04.2011 r., ostatnie porozumienie z dnia 14 kwietnia 2014 r.) – m. in. stały kontakt przedstawiciela OPS z pracownikiem działu penitencjarnego AŚ, spotkania przedstawiciela OPS z osadzonymi (w miarę potrzeb) – informowanie o możliwościach uzyskania wsparcia po opuszczeniu placówki penitencjarnej (w tym o miejscach, do których można się zgłosić, niezbędnej dokumentacji) i o możliwościach wsparcia rodzin osób osadzonych, przeprowadzanie przez OPS wywiadów środowiskowych dot. obowiązku alimentacyjnego,
- z Zespołami Kuratorskiej Służby Sądowej – m. in. zlecenie dokonania wywiadów środowiskowych w trybie art. 14 § 1 KKW, objęcie skazanych działaniami przygotowującymi do życia na wolności – w tym opracowanie programu wolnościowego dla skazanego i realizacja zadań z niego wynikających przez kuratora sądowego,
- z Biurem Służby Krajowej Anonimowych Alkoholików (współpraca od 19.03.2012 r.) – m.in. organizowanie mitingów Anonimowych Alkoholików. W spotkaniach uczestniczą osadzeni oraz przedstawiciele Biura. Program zajęć odbywa się na podstawie cyklu 12 kroków AA,
- z Wyższą Szkołą Gospodarki Euroregionalnej im. Alcide De Gasperi z Józefowa (obecna współpraca od 18.11.2013 r.) – kształcenie osób pozbawionych wolności za pośrednictwem platformy internetowej na poziomie liceum ogólnokształcącego w LO EUROREGIO,
- z Kościołem Rzymsko-Katolickim, Zborem Stołecznym Kościoła Zielonoświątkowego – Wspólnotą Kościołów Chrystusowych, Związkiem Wyznania Świadków Jehowy,
- z Fundacją „Miejsce Kobiet” z Warszawy (współpraca od 20 marca 2014 r.) – współpraca w zakresie readaptacji społecznej oraz zapobiegania powrotowi do przestępczości skazanych przebywających w AŚ w ramach projektu „Wracam do siebie” współfinansowanego ze środków programu „Obywatele dla demokracji”. W ramach projektu prowadzone są m. in. warsztaty psychologiczne oraz warsztaty pracy z ciałem (taniec, joga),
- z Fundacją „Centrum Praw Kobiet” z Warszawy (współpraca od 21 marca 2013 r.) – m. in. pomoc prawna, psychologiczna, pomoc w kontaktach z dziećmi, pomoc w znalezieniu zatrudnienia, organizowanie zajęć artystycznych,
- z Fundacją „Dom Kultury” (współpraca od 5 lutego 2013 r.) – m.in. współdziałanie w realizacji programów readaptacji społecznej, które mają na celu kształtowanie umiejętności poznawczych i społecznych – w tym m.in. kurs komputerowy, program readaptacji „Piszę więc jestem”, program readaptacji „Rodzina jest kluczem do szczęścia”,
- z Fundacją „Pomoc Potrzebującym” (współpraca od 7 czerwca 2006 r.) – w zakresie zatrudniania osadzonych,
- z jednostkami samorządu terytorialnego (m.in. dzielnica Wawer m. st. Warszawy, miasto Ząbki, gmina Celestynów) – w zakresie zatrudniania osadzonych.

(Dowód: akta kontroli str. 609-734, 735, 738-742)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że AŚ w Warszawie-Grochowie, w badanym okresie nie współpracował z Urzędem Pracy m. st. Warszawy, Wojewódzkim Urzędem Pracy w Warszawie, ani żadnym innym Powiatowym Urzędem Pracy²⁴. Zdaniem NIK, współpraca taka z ww. podmiotami, zwłaszcza w zakresie pośrednictwa pracy, czy prowadzenia szkoleń dla osadzonych mogłaby ułatwić znalezienie przez nich zatrudnienia po opuszczeniu zakładu karnego.

(Dowód: akta kontroli str. 702, 707, 715, 773, 784)

2. Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że Dyrektor AŚ w Warszawie-Grochowie nie wykorzystywał swoich uprawnień wynikających z art. 75 § 2 KKW polegających na zapraszaniu do udziału w pracach komisji penitencjarnych, z głosem doradczym, m.in. osób godnych zaufania, zwłaszcza przedstawicieli stowarzyszeń, fundacji, organizacji i instytucji, o których mowa w art. 38 § 1 KKW, oraz kościołów i innych związków wyznaniowych. Ponadto Dyrektor AŚ w Warszawie-Grochowie nie powoływał innych organów kolegialnych niż komisja penitencyjna, co umożliwia mu art. 77 KKW, w szczególności z osobami spoza jednostki penitencjarnej mogących podejmować zadania związane z oddziaływaniem na skazanych, zwłaszcza z organizacją ich zatrudnienia i przygotowywaniem do zwolnienia oraz ze współpracą z instytucjami, organizacjami, stowarzyszeniami i fundacjami świadczącymi pomoc skazanym i ich rodzinom. Dyrektor AŚ w Warszawie-Grochowie wyjaśnił, że decyzje podejmowane dotychczas przez komisje penitencjarne nie wymagały posiłkowania się głosem doradczym ww. podmiotów. Nie wykluczył jednak, że w przyszłości (w sytuacjach wymagających głosu doradczego) skorzysta z uprawnień określonych art. 75 § 2 KKW.

Zdaniem NIK, korzystanie z ww. uprawnień np. w zakresie stworzenia interdyscyplinarnych zespołów mogłoby przyczynić się do większej skuteczności prowadzonych działań w zakresie readaptacji społecznej osadzonych w AŚ w Warszawie-Grochowie, tj. odnalezienia się skazanego w nowej rzeczywistości po odbyciu długoletniej kary pozbawienia wolności.

(Dowód: akta kontroli str. 735, 742-743)

4. Wykorzystywanie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej.

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą w AŚ w Warszawie-Grochowie ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej poniesione zostały koszty w łącznej wysokości 135,7 tys. zł, z tego:

- w 2012 r. – 56,2 tys. zł, tj. 71,8% przychodów ogółem w 2012 r. (78,3 tys. zł). Stan środków obrotowych netto na koniec 2012 r. wynosił 22,1 tys. zł,

- w 2013 r. – 60,1 tys. zł, tj. 65,6% przychodów ogółem w 2013 r. (91,6 tys. zł). Stan środków obrotowych netto na koniec 2013 r. wynosił 31,5 tys. zł,

- w 2014 r. (do dnia 30 czerwca 2014 r.) – 19,4 tys. zł, tj. 34,3% przychodów ogółem według stanu do 30 czerwca 2014 r. (56,5 tys. zł). Stan środków obrotowych netto na koniec I półrocza 2014 r. wynosił 37,1 tys. zł.

²⁴ Nie było zawartych żadnych porozumień o współpracy między AŚ w Warszawie-Grochowie a jakimkolwiek Powiatowym Urzędem Pracy.

W jednostce sporządzane były i przekazywane do Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w Warszawie kwartalne pomocnicze sprawozdania z wykorzystania Funduszu stosownie do postanowień § 34 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 lutego 2014 r. w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej²⁵.

(Dowód: akta kontroli str. 148-169)

W okresie objętym kontrolą złożone zostały łącznie 1.733 wnioski o pomoc określone w § 29 ww. rozporządzenia, z tego w 2012 r. – 753 wnioski, w 2013 r. – 716 i w I półroczu 2014 r. – 264. Wszystkie wnioski zostały złożone przez skazanych i każdy z nich rozpatrzono pozytywnie.

(Dowód: akta kontroli str. 168-170)

Szczegółowym badaniem objęto wydatki poniesione przez AŚ w Warszawie-Grochowie z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w łącznej kwocie 17,9 tys. zł, z tego: w 2012 r. – 2,2 tys. zł, w 2013 r. – 12,8 tys. zł i w I półroczu 2014 r. – 2,9 tys. zł. Ustalono, że wydatki te zostały poniesione na cele określone w § 28 ww. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

(Dowód: akta kontroli str. 171-172, 737, 758)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁶, wnosi o:

1. Podjęcie działań mających na celu zatrudnienie większej liczby wychowawców ds. pomocy postpenitencjarnej, wychowawców tzw. „liniowych” oraz psychologów (lub też odpowiednie zreorganizowanie liczebności przypisanych im grup wychowawczych), zgodnie z zaleceniami Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, aby zwiększyć możliwości ich współdziałania z osadzonymi w celu skuteczniejszej readaptacji społecznej osadzonych.
2. Rozważenie wprowadzenia superwizji prowadzonej w trybie ciągłym nad oddziaływaniem wychowawców/psychologów na osadzonych.
3. Rozważenie podjęcia współpracy z właściwym Urzędem Pracy w celu ułatwienia skazanym znalezienia przez nich zatrudnienia po opuszczeniu zakładu karnego.
4. Pogłębienie współpracy z organami administracji rządowej, samorządu terytorialnego, kuratorami sądowymi, organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi, a także z innymi osobami spoza jednostki penitencjarnej

²⁵ Dz. U. poz. 189. Poprzednio rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 stycznia 2012 r. w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (Dz. U. poz. 49).

²⁶ Dz.U. z 2012 r., poz.82 ze zmianami.

w celu prowadzenia skutecznej readaptacji społecznej skazanych, a w szczególności rozważenie możliwości skorzystania z fakultatywnych uprawnień wynikających z KKW.

5. Podjęcie działań mających na celu zdobycie stosownych kwalifikacji, w szczególności dla wychowawców tzw. liniowych (dla ich większej grupy), do realizacji programów resocjalizacyjnych służących readaptacji społecznej o udokumentowanej skuteczności takich jak np. DULUTH, ART, HIOB.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 08 sierpnia 2014 r.

Kontroler
Katarzyna Kędzior-Rejner
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Porządku
i Bezpieczeństwa Wewnętrznego

Dyrektor
Marek Biełkowski

.....
podpis